گێڕانەوەی ڕۆژێک لەساڵێکدا

ئەو شوێنەی قفڵی گەورەی پێوەیە شتی گرانبایی تێدایە..

جەلالەدینی ڕۆمی

دڵشاد عەبدوڵلا

هەموو ڕۆژەکان لە کوپەی ساڵێکدا
تامی ئەو ڕۆژەیان هەڵدەگرت
کە لەگەڵ سێ نەفەری نەناسراو
بەقەمەرەیەکی کۆن
لە هەولێرەوە چووینە ڕواندز
نەمدەزانی ئەو سەفەرە چەند درێژە دەکێشێ
نە جانتایەکم پێ بوو نە هیچ کەلوپەلێکی پێویست
بە سەلتی.. خەونێکی باریک دەتووت زریزەیە
خشەخشی دەهات بەدوامەوە
شۆڕش دەبێ چی بکا؟ ڕزگارم بکا بەر لە هەموو شتێک
لە دەسەلاتی خێزان‌و
لە دەسەڵاتی دەوڵەت‌و
دەسەڵاتەکان...
ئەقڵم بەوە نە دەشکا هەموویان بژمێرم.. لێم تێک دەچوو
سەرلەنوێ دەمژماردنەوە
دەسەڵاتەکان زۆربوون
لە پێشی هەمووشیانەوە
شەرمی من بوو
کە ببوو بە بەشێکی زیندوو
هەر ڕۆژەو بە تەرزە شکستێک دەردەکەوت
هەر جارەو بەهرەو توانایەکی دەکوشتم
خەریک بوو لە داخیدا دەمردم.
ئەو ساڵە زەمەن خۆی هەڵدەکەنی لە بەردی کارەساتەکانیدا
چاو خۆی هەڵدەگرت بە پشتی فرمێسکەکانی
ئەسپێک سمکۆڵی دەکرد لەتل خواردنی سواری
گوڵ بۆنی پەرت دەکرد لە شیوەنی باخچەکانی
بەو شێوەیە چوومە کوێرە دێیەک
پێیان وتم، کەسێک لەوێیە زۆر لە تۆ دەچێ!
کانیلەیەکی ڕووناکیم بوو بەهاوڕێ

لەو ساوە بۆ کوێ چووبم بردوومە لەگەڵ خۆم
سروشت بەرانبەر ئازادی
ئەو ئیلهامە ڕوونەی خۆی
دامێ.

سەمای ئەجندان

هیچ نابینم بەدارەکانەوە لەسەمای میوەدا
هیچ نابینم لە ئاگردا کە شیوەنی خۆڵەمێشە
فڕینی ئاوازێکی تۆقێنەر.. کوللەیە لە هەموو شوێنێکدایە
سڵ لە هیچ ناکاتەوە
هەرچی دێتە پێشی دەیخوا
ئەستێرە دەخوا.. وەکی ئەوەی گیا بخوا
لووتو نەرمەی گوێ.. دڵو گورچیلە.. زمان دەخوا
تەییارە بەهەموو تەدارەکی جەنگەوە
لە ناو تاریکترین دەربەندا پەلامار دەدا
شار قەسابخانەیە لە ڕەنگە تۆخەکانی دەمار
لە گۆشتی خاو.. ئێسکو پروسک
ئای لەبەر سەما لە دەستی کوللەدا
باخ پڕە لە چقڵی قاچی مشار
سیمای یەکتریان لەلا بزرە گەڵا
فریای ڕەگی یەکتری ناکەون درەخت
منداڵی یەکتری تەفرە دەدەن چرۆ
هەریەکەو پێستی خۆی خستۆتە سەر ملی ئاژەڵ
توکیان با دەیبا باڵندە
لە حەژمەتاندا هێلکە لەخۆڕا دەتروکێ
بەدەنووکی بازێکی زەبەللاحەوە
بەنووکی شمشێرەوەن ئەو هەموو چرا شەرابیە لە ڕەزدا
ئەو هەموو مۆمدانە پڕن لەشەمێ
لە وادەی کوژانەوەدان
بیر پڕبۆتەوە بەبێئاوی
سەبەتەی سەرمێز کەوتۆتە پاڕانەوە
بۆ تامی خۆخێک.. هەرمێیەک.. هەنجیرێک
ئەو هەمووە تارماییێن بەزاری کللۆوە
شیلەن مەیبون بەقاچییەوە
هەڵمن لە سینەی
حەسرەتن لە چاوی

بابمان.. باپیرانمان.. نەوەکانمان
پەروانەی ددانەکانی کوللە دەیانهاڕن
ئەو سەمایە لەسەر ئاوازێکی نزم
مردنێکی لەسەرخۆ
بەڕەزمی ئەجندان
کۆتایی دێ..

بەرزایی زیندەخەو

شوێن هەوا لە بازنەی داخراودا هەڵدەمژێ
پەردەی گوڵ دەلەرێتەوە بەقورسایی ژاکان
ڕووبار سەرخۆشە دەلەنگێ
مردنی باکان
مردنی ماسی دەبینێ لە گۆڕی شەپۆلەکانییدا
لە بێکەسییدا گیای ڕۆخەکانی بەسوێیە ئاوازی غەمگینی
دڵی منیشی بەو دەردە بردووە.
سماقوولی هێلانەیە بەسەر باڵی ئاگرەوە
ئەو قەقنەسەکەی بەیەکجاری دەسووتێ؟
هەنووکە ئەو بەردانە بەپشتی هەسارەیەکی پەشۆکاوەوە
بە کەڵەکەی مندا هەڵدەچنێن
تەمەنی ئەم وڵاتە لە چاوی بەردەکاندایە
زەق تەماشامان دەکەن
ئەو هەموو پووش‌و دڕکەو داڵەیان لێ ئاڵاوە
شایەتی من چییە؟ کە باسی دڕک‌و داڵ دەکەم
هەر دەتوانم ببمە دار قەزوانێک بەدیاریەوە
دەنگم بنووسێ بەتوێکڵی ڕەقمەوە
هەرچەندی کۆشش بکەم ئەو نەرمییەی ناو دەنکم هەڵنەتۆقێ
هەندێکجار لە خۆم دەپرسم، چۆن ببمە لافاوی
پەنگخواردووی ناو هەناوی
بێمە دەرێ بەتاوی ڕامالین
ئەو جۆرە دەرکەوتنە، پرۆژەمە
ئەو بارەگایەی خوا کە لەسەر زەوی دانا لەو سماقوولییە
ڕۆژی حەشری تێدا دەگیرێ.

دەنگی مار

لە کادینێکدا بیرم لە پێغەمبەرایەتی مانگ دەکردەوە لەتاقی
ئاسمان. شمشاڵێک دەیژەنی و شمشاڵ نەبوو
سەبایەک دەهات دەنگی کەس نەبوو
هەوای ڕۆح بەناو قامیشکی چەمەکاندا دەگەڕا
دەتووت باڵێک لێکی دەدا
زەمەن کەوتبوو بەسەر شکستەکانیدا
ئەوە وەسوەسەیە کە هێزی خۆی بەمن تاقیدەکاتەوە
پێویستە دوو بەدوو دانیشین
لە ماڵی من غەریبتر شک نابا
لە من تاریکتر شک نابا
دارستانی لەمن وەحشەتر شک نابا
ئەگەر دۆستە دەبێ ئەوە بسەلمێنێ
فریشتەیە چۆتە کەوڵی نامرادی
یا پەیامە لەدەنگی ساماناکییەوە ماری شک بردووە
دادوەرێک لە نێوانماندا.. دارێک بێنێ بەتووبی گوماندا
ئێوارە ئەو هەموو دڵەڕاوکێیە دەگۆڕێتەوە بەشەو
خاک لە نائارامی گۆڕەوە ژیان تەسلیمی هەمیشەیی دەکا
پێویست دەکا، هەمان هەڵە دووبارە بکەمەوە؟
پێویست بە بەهەشت دەکا بۆ پەیوەست بوون؟
هەوای پڕ لە غوبار دیمەنەکان ئاڵۆز دەکەن لە نهێنی
هێلکەیەکدا. دەبێ تووک دەربکەم.. قەپێلک بشکێنم
لە قۆزاخەی ماڵەکانەوە لە ناو بێتاقەتی شەو بێمەدەری
بە پەیژەی تەنیاییدا بەرەوخوار داگەڕێم
تا بەرزتربم گرفت زیاترە.
دیمەنی پەنجەرەیەکی گریاو بە بەژنی دیوارێکی قوڕەوە
ئیلهام دەبەخشن بەهەورەکان کە لەو دۆڵە دەلەوەڕێن
گوانیان شۆڕبۆتەوە تا ناو زاری گەلی
ئەو هەورانە هەردەم گەنجن باران پیری کردوون
سەرەوریشی تەڕیان دەبینم بەدندوکی پەلکەوە
لەبن گوێسوەبانەی لقێک دەیخواتەوە
یەکەم سروودی کەسکاییم دێتەوە یاد
چۆن دیلی کەوتبووە تۆڕی ئاوازەکانییەوە
تۆڕ کە پڕ بوو لە جریوەی خەونی باڵدار
باڵیان لێک دا ڕایانپسکاند داوی زۆردار
بەهەوای ئەو خولیایە
ڕێی ئازادی بێ کۆتایە

گەنجینە

پەلکەزێڕینەی ئەو ڕۆژانەی دێن
خوێنی وەچەکانن باران لێیان دەدا
باوەشم بۆ بکەنەوە ئەی ژنە ڕەنگینەکانی هەتاو
بەو هەموو هێشووە کە ئێستا خەریکن پێدەگەن
لە ناو کوپەی تامەکانی خواوەندییدا.
لەگلگامشەوە تا نوح هەر ئاو هاتووە بەفریامانەوە
ئەو ئاوە ماسییەکی تێدایە، ناوسکی هێندەی دەریایە
ئەو دەریایە ئەنگوستیلەیەکی تێدایە
لە سلێمانەوە ئەو ئەنگوستیلەیان بادایە
لە خۆشناوەتی ئەو ماسییەیان دۆزییەوە
ماسییان هەڵگێڕو وەرگێڕ کرد هەمووی پولەکەبوو
خودا مەیلی لەسەر نەبوو
ماسی لەبن دەستمان دەرچوو
خەونی دەربازبوون دەمهاڕێ لەبن ددانی
باوەشم بۆ بکەنەوە لە ئێوارەی هێماکانی زەردبووندا
کە وادەی پێگەیینە
ئەو برینە گەورەترە لە تەمەن
ئەو چڕینە بەخرۆشترە کە دنیا خۆی ئامادە دەکا
کۆتو بەند فڕێ بدا
ئەو پەلکەزێڕینەیە هێمایە بۆ دەرکەوتنی ڕۆژێکی خۆش
زمانم کۆڵەگەیەتی
بڕوخێ دەچەقێ لە سنگم
زمان شەڕکەرێکە لە پشتەوە ناپێکرێ
ئەو یارییەش گەمێیە سەرخۆشە بەشەپۆلی
کەفی سەر ڕووی لادەبا
لەبەندەنێکدا گوریسم دەکەمەوە بەرەو قووڵایی
بڕیارمدا هەتا بمێنێ ببم بە مەلەوانی
چ پێویست دەکا کەس ببێ بەپاسەوانی؟
چ قفڵێک لە دەریا دەدرێ؟ ئاو پڕە لە شتی گرانبایی
بەو هەموو کەنارانەشەوە
کراوەیە.

جیلوە

کاتی درویێتە گوڵەگەنم
کە مردن هات ژیان پێدەگا
میوە کە پێگەیی
ئەوجا دەکەویێتە خواری
وەرزەکان فڵچە دەوەشێنن
نەرمین پێی وتم ڕەنگەکانیان لە جاجمی کوردییدا
کەچی قەرەنی بەجۆرێک لێکی دایەوە
ڕەنگە جادووکەرە سیحربازەکە
هەریەکەیانی لە دوورگەیەک هێنابێ
ڕەنگ بەخۆڕسک دروست نەبووە
تەواو پێچەوانەکەشی ڕاستە
ناوی خۆی لە ڕەشەوە هاتووە
کاکەڕەش سوورێکی کەڵەگەتە
سروشت بەو شێوەیە ڕەنگەکانی هێناوە
تا نەبن بەچاوەوە
ڕەش بەو هێندەی کە هەیەتی بێ سنوورە
هەندێکی خۆی داوەتە شەو
ئەو هەموو ڕووبەرە زۆرەی پێ ڕەنگ کراوە
ئەی گۆمی ئاوازی مەزەدارا!
ئەی شەوی پڕ لەڕەنگی هەزارا!
زارم ناوە بەگۆی مەمکی ئەو گۆمەوە
تا پیاڵە پڕ دەبێ لە شیری قەرسیل کە ڕەنگی گەنجییە
یا ڕەنگی پیریی کە هەموو شێوەکان بزری دەکەن لە خۆیاندا
ئەو کات ستەمکارو ستەملێکراو
لەبن هەمان سێبەری دار کە هەردووکیان دەتوانن
لە بەرەکەی بڕنن، یا ڕووبار
کە هەردووکیان وێنەی خۆیانی تێدا دەبینن
دەتوانن عاشقی خۆیان بن
ئەنجام ڕەنگەکان لە یەکتر جودا دەبنەوە
کە یەکیان دەتوانێ خۆی هەڵداتە ناو ئاو
ئەوی تریان دەسڵەمێتەوە.
جیلوە ئیکسیرە.. دوڕجە
میهرە، گوڵبەنە، زەنوێرە
شۆرەکە، جاڕسکەرە، تۆفە
پزیسکە، زەندۆڵە، تاوەسووتە

دوو دژە بەتەنیشت یەکەوە
یەکیان بەهۆی ئەوی ترەوە دەبینی
شاعیر لەو نێوەندەدا نەیلۆفەری ناو ئاوە
حوشترالووکی جێی قاقڕو تاوە
گاڤی ئەمە گاڤی ئەو
ئاڵوودەم بەدەستیانەوە
ڕووبەڕوویان ببمەوە نەک تەسلیمیان بم.

١٩٧٤

ناوێک هەر جارەو نووساوە بەژمارەیەکەوە
ناو زوو لە بیردەچێتەوە
شوێن لە بیرناکرێن
گۆڕ دوا پەیوەندی شوێنە کە تۆزی لێ نانیشێ
مردن نە پیردەبێ نە دەشکێ سامی
هێز لەو قاییمەی ئەو وەردەگرم
بۆ وەسفی لە خاچدراوێک
کە بەرگەی ئەو شەوە درێژەی گرتووە
ئەو هەموو ساڵانە تێپەڕیوون ئەو هەر بەسەر دارەوەیە
ئەو ئێوارەیە هەر نەبڕایەوە؟
ئەوە چ خواوەندێکە میللەتی خۆی جێهێشتووە بەسەر خاچەوە
دەستی کوڕەکەی خۆی ناگرێ بهێنێتە خوارێ
ئیلهام لە ئازاری ئەو وەردەگرێ
چ هەوایەک دەتوانێ ئەو هەموو بۆنە پەرت بکا
پەپوولەیەک دەبینم هەموو بەیانیان تا دەمەوعەسر
لەدەوری تەماشای ئەو کەسە دەخولێتەوە
باڵی دەدا لە سەروڕیشی
شیلەی برینی هەڵدەمژێ کە پڕە لە بۆنی هەڵاڵە
خاک پڕ دەکا لەو تۆوە لەو بۆنە
هەر لە حەساڕۆستەوە هەتا شوێنێک هەیە بانگی دەکەن
وڵات.. مەنجەنیقە
بەسەر لێوی ئاگرەوە ئەو پەپوولانە دەسووتێن
زنجیرە بەملی ڕەوە مامزەوە قەفی بەستووە لەئاگر
کاروانی دۆزەخ گەیشتۆتە کوێ؟
لەبن هەر بەردێک شۆڕشێک لە کتێبێکدا دەسووتێ
لە هەر گۆڕەپانێکدا حوکمڕانێک ئاڵای دادەگیرێ
لەگەڵ خۆڵەمێشدا چ دەکرێ؟
کە ئاڵا ملی کەچکرد چ مانایەک دەمێنێ بۆ شەکانەوەی؟

ڕواندز-چۆمان

هەگبەی تەمەن بەچڕنووکی بازێکەوە
دەیگێڕا لەم یاڵەوە بۆ ئەو یاڵ
بازنەکانی هەوا پڕبوون لە غەمگینی
باران دەهاتو دەیویست دڵنیام بکاتەوە
بیرەوەرییەکی کۆنی دەهێناوە یاد
ئەو ڕۆژانەی- لە هەموولایەکەوە شەپۆل
لە دیوارو بناغەی ماڵەکەمانی دەدا
ئێمەش.. دەرگاو کونی زێرابمان بەگونیەو کۆنەپەڕۆ
دەگرت. نە دەترساین، ئاو لە دیوارەوە بێتە ژووری
داروپەردوو بەسەریەکدا بخا
باران گایەک بوو قۆچی لەجێی برین دەدا
شەڕکەرێکی ترسناک لەوانەی توانیان تەرواده بگرن
هەتا بەسەر پشتی ئەسپەوە بووم لێی نەدەترسام
کە گلام.. گایەکە بەرقۆچی دام.
بەدۆڵێکدا هەڵدەگەڕام یەکەمجارم بوو دەمبینی بەو ڕەنگە خۆڵەمێشییە
لە ئەشکەوتێکی قەراخ ڕێ.. دووسێ هاوڕێ
شوێنیان خۆشکردبوو.. لە ترسی فڕۆکەو تۆپباران
نانیان لەوێ دەخوارد، لەوێ دەنووستن
لە ناو مەترو نیوێک چوار گۆشەدا
هەر بۆ خۆشووشتن دەچوونە سەر چەمەکەی بەردەمیان
ئاویان لە تەنەکەو مەنجەڵ گەرم دەکرد
کە دەنگی فڕۆکە دەهات دەبوو بەپەلەپەل ئاگرەکە بکوژێننەوە
دوکەڵ نەمێنێ
چەند شەوێک بوومە میوانیان
لەبن بەردێکدا نایلۆنێکی کۆنم دۆزییەوە
دەفتەرێکی بەرگ چەرمو گوڵێکی تێدابوو
گوڵەکە وشک ببووەوە بۆنی هەر مابوو
ئەوەی دەگێڕمەوە هەمووی لە دەفتەرەکە نووسرابوو.

گوندی...

ناوی گوندەکە بەزەحمەت دەخوێندرایەوە
پیتەکانی توابوونەوە سروشتیان لە هی بەفر دەچوو
میمو نونێک دیارنەبوو
پیتێک دەتووت شاخی حەیوانە کێوییە
دووجار قەفی خواردبوو لەسەریەک
ڕەنگە ئەو گوندە ناوی (مانگ) بووبێ
نێوانی میمو نون بۆشایی بوو دواتر
نەدەخوێندراوە ئەوەی نووسرابوو
میمو نون هەمیشە زەحمەتیان لە پێشە تا دەگەنەیەک
لەبەرخۆمەوە ئەوەم وت.
مامۆستای گوندەکە ناوی زێڕۆ بووە
وێنەی ڕۆژێکی لەسەر ناوی خۆی کردووە
بەو مانایەی خۆرپەرست بووە یا هێمایە بۆ ئەوەی
دیدالۆسە دەفڕێ بۆ لای خۆر!
سوپاس بۆ بەرد ئەو دیارییەی لەو شوێنە دوورە دامێ
لەوساوە کەوتمە خولیای ئەو دەفتەرەو کەوتمە داڕشتنیەوە
گوڵە چی بوو؟ نەمتوانی نهێنییەکەی بدرکێنم کەوتمە داوییەوە.
زێڕۆ دەنووسێ: لێرە خەڵکی مانگ دەدۆشن
بەپەنجەی کریستاڵ
ئەو شیرە تریفەییە دەخۆنەوە
لە جامی زمڕوت
لێرە هەر کانییەو هەر بەردەو هەر قانەزەوییەک
ناوی خۆیان هەیە: کانی زولێخا، هی سەردەمی یوسفە
لێرە سەری دەرهێناوە، یا ژنێکی گرفتار بوو بە عەشق
لێرە ژووانی داناوە
ئاوی شمشاڵ هی ئەو یاڵە نزیکەیە، دیارە ئەو ئاوە
ژەنراوە نەڕژاوە
کە بچییە نزیکییەوە گوێت لە هەناسەی ئەو کەسە دەبێ
کە فوو دەکا بەدڵییدا
هەڵدەچێ قوڵپی لە سینەی کون کونیدا
پێ دەچێ بوون سەرەتا لێرە دڵێک بووە
یاخی بووە لە خێڵ، گرێدراوە بە کێوێکەوە
بەو بەرزاییە هەڵگەڕاوە
لە ناو بەفرو کڕێوەدا ڕەق بۆتەوە..
لە خوارەوەش قانە زەوییەک هەیە ناوی نێرگزە

دەڵێن جی جەستەی ژنێکە لەوێ کوژراوە
لەو ساوە هەموو بەهارێک ئەو شوێنە خرۆشاوە
وەجاغی کوێرنەبۆتەوە
هەر نێرگزە هاتۆتەوە
ئەوەی دەیانبینی ئەی خوێنەر! لەناو ڕستەو سەرەڕێ
لە ناو گڵێنەو هەرجێ لەو دەفتەرە خەمگینەدا
نەوەی ئەون
کەس لە بۆنیان تێر نابێ.
لەو شوێنە قافیەم شکاوە
ئاوازو جلەوی لەدەست داوە
وشەی چیقڵدانە تەسک خۆیان لە قۆپی هەڵدا
شیعر کەوتە گیانەڵاو جەزبەلێیدا.

ئاسیاو

لەناو دار چنارەکاندا ئاسیاوێک دەگەڕێ
شارازییەکی ئەوتۆم لە باراش‌و
جۆری گەنم‌و لێکدانەوەی شەوانی ئاشەوان نییە
هەر هێندە دەزانم کە گەنم یەکەمجار فرمێسک بووە
پیاوێک چاندوویەتی لەدڵی ژنێکدا
ئەویش هەتا هاتووە کردوویەتی بەنان
شەوانی برسییەتی بەو نانە تێربووە
دەربارەی ئاشەوانیش بەبیرم دێتەوە
ئەو ڕۆژەی هەڵواسرابوو بەحەواوە
پەروانەی ئاسیاوەکە لە شوێنێک وەستابوو
دەتووت کاتژمێرە میللەکانی گیرکردووە لە جەرگی زەمەندا
سەعات شەشی ئێوارە بوو
خەیاڵ برسی بوو بێچووەکانی خۆی دەخوارد
ئەو هەموو خوێنە کە بەشی جۆگەیەکی دەکرد
لە گۆمێکدا پەنگی دەخوارد
لە قەدی چیاوە هەر سێبەرو تارمایی بوو دەهاتەخواری
کەس نەببووە برای کەس
کاروانی گەنم لە کوێوە هات‌و بۆ کوێ چوو؟
جەنگ باڵی نووشتاندبووەوە باڵندەیەکی گۆشت خۆر بوو
بەسەر کەلاکی میللەتێکەوە
ڕووبار بەتەنیشتیدا لەسەرخۆ ڕەت دەبوو شەپۆلی نەبوو

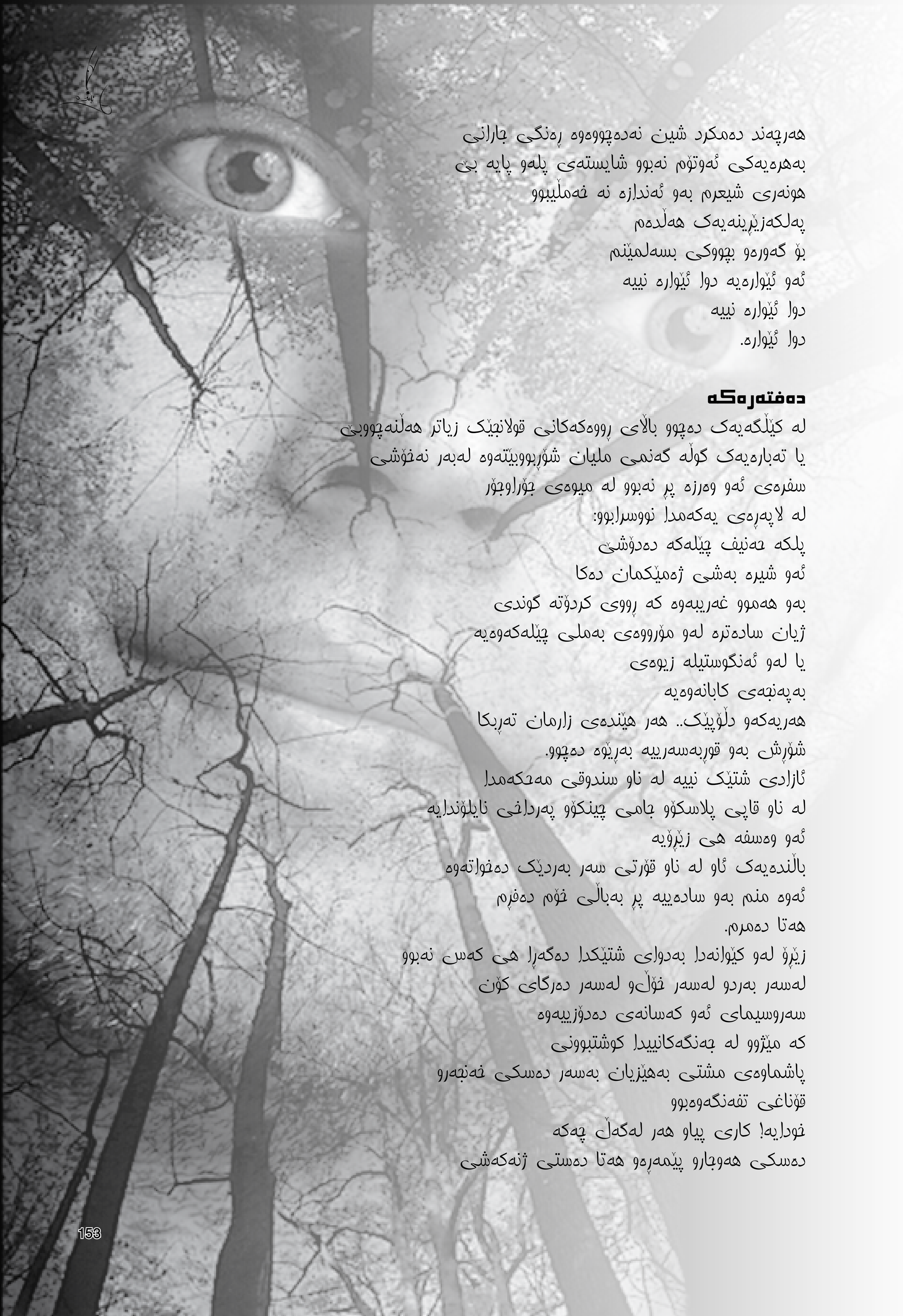

هەرچەند دەمکرد شین نەدەچووەوە ڕەنگی جارانی
بەهرەیەکی ئەوتۆم نەبوو شایستەی پلەو پایە بێ
هونەری شیعرم بەو ئەندازە نە خەملیبوو
پەلکەزێڕینەیەک هەڵدەم
بۆ گەورەو بچووکی بسەلمێنم
ئەو ئێوارەیە دوا ئێوارە نییە
دوا ئێوارە نییە
دوا ئێوارە.

دەفتەرەکە

لە کێڵگەیەک دەچوو باڵای ڕووەکەکانی قولانجێک زیاتر هەڵنەچووبێ
یا تەبارەیەک گوڵە گەنمی ملیان شۆڕبوو بێتەوە لەبەر نەخۆشی
سفرەی ئەو وەرزە پڕ نەبوو لە میوەی جۆراوجۆر
لە لاپەڕەی یەکەمدا نووسرابوو:
پلکە حەنیف چێلەکە دەدۆشی
ئەو شیرە بەشی ژەمێکمان دەکا
بەو هەموو غەریبەوە کە ڕووی کردۆتە گوندی
ژیان سادەترە لەو مۆرووەی بەملی چێلەکەوەیە
یا لەو ئەنگوستیلە زیوەی
بەپەنجەی کابانەوەیە
هەریەکەو دڵۆپێک.. هەر هێندەی زارمان تەڕبکا
شۆڕش بەو قوڕبەسەرییە بەڕێوە دەچوو.
ئازادی شتێک نییە لە ناو سندوقی مەحکەمدا
لە ناو قاپی پلاسکۆو جامی چینکۆو پەرداخی نایلۆندایە
ئەو وەسفە هی زێڕۆیە
باڵندەیەک ئاو لە ناو قۆرتی سەر بەردێک دەخواتەوە
ئەوە منم بەو سادەییە پڕ بەباڵی خۆم دەفڕم
هەتا دەمرم.
زێڕۆ لەو کێوانەدا بەدوای شتێکدا دەگەڕا هی کەس نەبوو
لەسەر بەردو لەسەر خۆڵو لەسەر دەرگای کۆن
سەروسیمای ئەو کەسانەی دەدۆزییەوە
کە مێژوو لە جەنگەکانییدا کوشتبوونی
پاشماوەی مشتی بەهێزیان بەسەر دەسکی خەنجەرو
قۆناغی تفەنگەوەبوو
خودایە! کاری پیاو هەر لەگەڵ چەکە
دەسکی هەوجارو پێمەڕەو هەتا دەستی ژنەکەشی

هەر بەچەک شوبهاندووە
بۆ ئەو مەبەستە پشتی پێ بەستووە
بڵێسەی ئاگرو شۆڕی ناو قاپی مس‌و ئاوێنەی جیوەو
بەرماڵی نوێژو شانەی ماڵ ڕێکخستنیش هی ژن بووە
زێڕۆ دەگەڕا لە پاشماوەیان
لە شارێکەوە هاتبووە ئەو کوێرە دێیە
پیرەمێردێکی چیا نشین لەسەرەمەرگدا
فێری خوێندنەوەی خەتی باو گێژەڵووکەی کردبوو
لەپرچی کچەکاندا
فێری دۆزینەوەی هێماو هێڵی داهاتووی کردبوو
لە لەپی پڕ چورچو لۆچی ڕابردوودا.
تواناو سەلیقەی زێڕۆ زۆر لەوەی تێپەڕاند
کە تەماشای چرایەکی دەکرد دەیزانی کەی دەکوژێتەوە
ناو بیری دەپشکنی بێ ئەوەی بچێتەخوارێ
ئەو دیوی شاخی دەبینی بێ ئەوەی سەرکەوێتە سەری
چاوی بێ سنوور دەکرایەوە
گوێی هەتا هەتا دەکشا بۆ خڕکردنەوەی دەنگەکان
بەوانەشەوە کە نەدەبیستران
لووتی بۆنی ئەستێرەی دەکرد
هی فینۆس بۆنی ترێ بوو
هی زوحەل بۆنی هەرمێ بوو
شەوێکیان لە کوپەی خەیاڵێکی سرکەییدا
ئەو بۆنەی دۆزیەوە
یەکەمجار هی گۆی مەمکی ژنێک
کە لەتەنیشتی خەوتبوو
ئەو بۆنە شاتوو بوو بەپەنجەیەوە نووسا
حەڤت شەوو حەڤت ڕۆژ لێ نەبووەوە ئیلهامی
خستییە ناو پەرداخێک پڕبوولێی
خستییە ناو کوپە کوپە پڕبوو لێی
لەو کوپەیەدا ئەو ڕەنگ‌و ئەو تام‌و ئەو بۆنەی
لەگەڵ هی مەرگ تێکەڵکرد
ئەو کاتەی ژیان ڕادەپێچێ بۆ ناو مێرگێکی کێوی
ڕووەکەکانی هێندە باش دەڕسکێنێ
بەزەحمەت بەناویاندا بڕۆی
سێ مانگی زستان ئەو کۆپەیەی دانا
هەموو شتێک لە ناویدا پێگەیی

جەنگەکان تەواو بوون بەسەرکەوتن و شکستەکانەوە
جەنگاوەرەکان بەدیار کوپەکەوە
باڵندەکان بەدیارییەوە
کە بەهار هات سەری کوپەکرایەوە
مەملەکەتی بۆن حوکمی زێڕۆی تێدا دەگێڕدرا
مەملەکەتی ڕەنگ
مەملەکەتی تام
زێڕۆ ببووە حاکمی هەرسێکیان
گوڵ لەو شوێنانە شین ببوون
کە دڵۆپێک بەبێ مەبەست کەوتبووە سەرزەوی
گوڵی وردیلە هی کێوی
پەڕ گەورەو هی باریک
لە ماوەی ئەو ساڵەدا.. زێڕۆ ببووە ئەفسوونی سەرزاری هەموو
هەتا کوپەکە بەتاڵ بوو.

کێڵگەی یاقووت

شەڕ لە پاسێک دابەزی
جانتایەکی ڕەشی بەکۆڵەوە بوو
لە تارانەوە گەیشتە حاجی ئۆمەران
سەعاتێکی بەمەچەکەوە بوو
پەلەپەل میلەکانی دەسووڕان
کیشوەرێک بەپشتی عارەبانەی بەرژەوەندییەوە
لە بەرزاییەوە غلۆرکرابووەوە
هەر دەڕۆیشت و پارچەیەکی لێ جیادەبووەوە
کە گەیشتە لای من هیچی نەمابوو
پێچکەکانی بەسەر برینەکانمدا ڕۆیشتن
ئەو هەموو خوێنە یاقووت بوو بەهەرزان فرۆشران
پاشماوەی تفەنگەکان
پاشماوەی شەوەکان
پاشماوەی ماڵ پاشماوەی کتێب
پاشماوەی جەنگەکان
هەتا ئەو بەردە تیژەی بەدەستی قابیلەوە بوو
بۆ کوشتنی براکەی.. هەموویان لەوێ کەوتبوون لە سەر زار
کاهینێک دوعای لەسەر دەخوێندن:
خودای نەعناع و سینزانۆ!
خودای شین هی مەتاهەو خۆڵەمێش!

تیرەکان دەگەیشتنە قرتاجنەو دەگەڕانەوە
شێرەکان پەلاماری تەروادەیان دەداو دەشکان
گەمژەیەک پێدەکەنی بەفلورەنسا
دەبوو جەنگەکان بەو تراژیدییە کۆتاییان بێ
گوڵە بەڕۆژە پەرچەم لادا بەوپەرچەم لادانەوە دیاربوو
بەڕەنگی تۆخی بەیانییەوە دیاربوو قەت بەیانی هێندە تۆخ نەبووە
بەو ئەڵقەیە دیاربوو کە کرابووە گوێی خاکەوە
خاک هەرگیز ئەڵقە لەگوێ نەبووە
ئەوانە هەموویان گەواهییان دەدا بۆ تەسلیم بوون.
پەیکەرێک پلووسکە بەردی دەگرتە ڕێبوار
داری باوی لە حەژمەتاندا شەق دەبوو
هەڵووژە کە تازە نوێژیان دابەستبوو
لە شوێنی خۆیاندا ڕەش هەڵگەڕابوون
لە خوێنی خۆیاندا گەوزابوون
ئەوانە هەموویان نیشانەن
ئەندێشە لاسکیان لەوادەی شین بووندا وشک بووە
دامێنی ئەو لاسکە لە کوێوە بدڕم؟
لە دۆخی فڕینەوە چۆن بچمەوە دۆخی خشۆکی
یەخەی کێ بگرم؟
لەو دوورەوە کێڵگەی یاقووت لە بەر مانگەشەو دەدرەوشاوە
بازاڕی موسڵ دەگەڕێم هی تەورێزو کرمان
لە عفرین کڵاوێک دەکڕم بۆ بەرووی زمان
سەربازی قافیە جلی خاکی فڕێ دەدەن
شمشێری ئاواز دەچەقێ لە هەناوم
ئەو شیعرە هی سەردەمی کوژاڵکە
لەوپەڕی تفتیدا
دڵم فریای ئەو هەموو تاڵییە ناکەوێ
چی شیرین بکا ئەفراندن
کە لەکاتی هەڵکشاندا چەند قەترەیەک شیلەی لێ دەڕژێ
دەزانم بۆنی مەملەکەت بەلووت هەڵناگیرێ
دەیکەمە باوەشەوە
ئەو هەموو خاکەم شێلا تا نووسام پێیەوە
بۆنی ئەو هەموو چرایەم تێدا کوژاوە کوا بۆنی یەکەم چرا؟
کێڵگەی یاقووت لەدەرێ نەما
لە ناوەوە جێگەی خۆشکرد
منیش بەو کەسە شاد بووم کە دەگەڕام بۆی

زێڕۆ کە هەموو یاقووتەکانی گواستەوە
هەموو بۆنەکانی لە شووشەی وشەدا خڕکردەوە
تەسلیمی منی کرد ئەویش مرد.

کۆتایی دەستنووس

ناوی ئەو گوڵە، ئەو نووسیوویەتی: زولێخایە!
ئەو ناوە مەجازە، زێڕۆ دڵنیابووە دوای سیس بوون
تەمەنی دەگەڕێتەوە
لەلای من دەگەشێتەوە
ئەو بۆنەش هی ڕۆحیەتی
هەتا هەتایە دەمێنێ
نەک هلی لامل‌و گۆی مەمکی
یا هەر شوێنێکی لەشی
کە خاک لە دوا دیداردا لە خۆی
بەو بۆنە دەناسرێتەوە
گوڵ ناهێڵێ لەبەهەشت دووربکەوینەوە
بەتایبەتی زولێخا
گەورەترین ماڵی خودا.
لە ڕستەی دواتردا نووسراوە، ئەوەندەی زایین
کە دەکاتە ساڵی بۆنە گەورەکە
شووشەکان پڕبکەن لە عەتری بەفرنووس
خوێنەر دەتوانێ بمبینێ لە پەنا پەڕی گوڵەکە
لەسەر پشت پاڵ کەوتووم
تریفەی مانگێکی نیوە مۆر لێم دەدا
شیرێکی پاک لەلاسکی گوڵەکە دەڕژێ
دەیداتە بێچووە فڕندەو
کەمتیارو ڕێوی
دەیداتە مارو مێروو
دەیداتە هەموو
چ فەرقی نییە بڕبڕەدارو بێ بڕبڕە
زماندارو بێ زمان
پشت ڕەق‌و لەش شل‌و لینج
عەیبدارو بێ عەیب
ئەفسووس حەرفەکان پیربوون هی دەستنووس
لە هەندێک جێگەدا داوی برۆ
یا تاڵی پرچ هی کامیانە، زولێخا یا زێڕۆ

چەند بە تاسووقە دەگەڕا هەوری مانا
ئاوس بوو بە خولیا پڕ نەشئە
ئەگەر کەموکوڕیش هەبوو
ئاگر دەتوانێ بەسووتان لێی ببوورێ.
لە یەکچوونی منو زێڕۆ گریمانەی دەرکەوتنی هەردووکمانە
لە پشت هەسارەیەکەوە
کەلووی هەردووکمان شێرە
ڕەنگی هەردووکمان تاریکە
ئەگینا جیاوازی زۆرە
ئازادی لە پشتی بۆنی زێڕۆوە گەیشتە مەملەکەت
بەپشتی منەوە هەروشە بارە
کووڕبوومەتەوە ئەوەندەی بیانگوازمەوە
لارە لار ناگەمە هیچ کوێ.
لەدوای ئەو هەموو ساڵە هێشتا زێڕۆ زیندووە لە مندا
من زیندووم لەکوێ؟
سوپاس بۆ ئەو ڕۆژە کە پەرت بووە لە ساڵێکدا
یا ساڵێک کە خۆی گرژ کردۆتەوە لە ڕۆژێکدا
هەردوو دەستەواژە دروستن:
ڕۆژی ساڵ
ساڵی ڕۆژ
سوپاس بۆ دۆڵی خۆشناوەتی لانکەی یەکەم
لایلایەی تەنیاییم
بۆ دۆڵی باڵەکایەتی یەکەم مەیدانی
ڕووبەڕووبوونەوەم لەگەڵ سروشتدا
بۆ ئەو ساڵە کە دەکرێ ناوی برادەرێکی لێ بنێم:
ئەرسەلان..
شۆڕش لە ناو گەردیلەی هەوادایە
هەستیشی پێ نەکەین هەر دەخولێتەوە
ئێمەش هەڵینەمژین
پەپوولەیەک هەڵیدەمژێ
ئەوسا دەوترێ شۆڕشی پەپوولە
کەس لەو شۆڕشە پەشیان نابێتەوە
کە حوکمیش بگێڕێ ئەو هەموو ناعەدالەتییە بەرپا ناکا.